

Vážená paní profesorko,

obracíme se na Vás jako na patronku žen ve vědě s prosbou o zahájení diskuze vedoucí k opatřením, která zlepší situaci a postavení především žen matek v jejich profesním vědeckém životě. Postavení žen ve vědě je již delší dobu hojně diskutovaným tématem. Řeší se především genderová vyrovnanost v počtu udělených grantů či jejich úspěšnosti, speciální soutěže a ocenění pro ženy. Nicméně ze sociologických průzkumů vyplývá, že ženy jsou do doby, než mají děti, absolutně konkurenceschopné mužům (např. statistika počtu studentů a absolventů vysokých škol <https://www.czso.cz/csu/czso/3-vzdelani-73ahyrt9w2>). Jejich konkurenceschopnost však výrazně klesá v momentě, kdy se vědkyně rozhodne stát matkou (nepřímo o tom svědčí výrazné snížení počtu začínajících vědkyň oproti počtu absolventek doktorátu, viz <http://genderaveda.cz/wp-content/uploads/2017/09/MZ-2015.pdf>, str. 21, kapitola Od studia k výzkumu). Diskuze by se tedy podle nás měla zaměřit spíše na situaci matek ve vědě.

Jedním ze zásadních problémů, se kterým se vědkyně matka často potýká, je náročnost organizace zahraniční stáže. Kariéra vědce je obvykle zahájena po ukončení doktorátu, tedy kolem věku 30 let, kdy je vítané, ne-li přímo žádoucí, vyjet na zahraniční stáž. Absolvování stáží je vnímáno jako nezbytnost, která výrazně zlepšuje šance na získání financí na výzkum (např. nutnost absolvovat půlroční zahraniční stáž v případě žádosti o juniorské projekty GAČR). Ve stejném věku se však většinou ženy rozhodují, že se stanou matkami. Každý rok odkladu navíc může znamenat závažné zdravotní problémy u matky i dítěte, případně může komplikovat samotné početí. Dochází zde tedy k velkému střetu zájmů a priorit, které musí řešit pouze ženy. Mnoho žen zakládá rodinu ihned po ukončení doktorátu, či v jeho průběhu, a výjezd na zahraniční postdoktorandskou stáž je tak závislý na přestěhování celé rodiny nebo odložen na neurčito. Mladým matkám je tak téměř znemožněno požádat např. o juniorský projekt GAČR (jediná česká soutěž pro začínající vědce a vědkyně zabývající se základním výzkumem) bez ohledu na to, jak byla vědkyně aktivní doposud.

Po návratu z mateřské, případně rodičovské dovolené se pak vědkyně matky potýkají s řadou dalších problémů a překážek. Vzhledem k počtu let od získání titulu mají matky po návratu nižší počty publikací, zahraničních stáží, vedených studentů, odučených hodin atd., které následně vedou k nižší úspěšnosti při získávání kmenové pozice nebo grantu a založení vlastní vědecké skupiny (viz například úspěšnost žen jako řešitelky v získávání standardních projektů GAČR, která je pouze cca 20 % a zároveň je výrazně nižší než v juniorských projektech GAČR, kde dosahuje cca 30 %, viz zpráva o činnosti GAČR za roky 2016 a 2017 <https://gacr.cz/o-ga-cr/pro-media/zpravy-o-cinnosti/>, str. 28).

V případě, že se vědkyně matka o grant přece jen uchází, často se dozví, že její projekt je zajímavý a dobrý, ale kvůli nedostatečné dosavadní vědecké zkušenosti řešitelky (nízký vědecký impakt), případně díky poklesu v publikační aktivitě v uplynulém období, kdy byla na mateřské/rodičovské dovolené (příklad konkrétní odpovědi oponenta) není projekt doporučen k financování. U standardních projektů GAČRu figuruje jako významné hodnotící kritérium mj. i publikační činnost za posledních pět let, což je právě většinou doba, kterou matka na rodičovské dovolené stráví, má-li dvě děti relativně brzy po sobě. Vědkyně matky se tak dostávají do začarovaného kruhu, který často končí rezignací na to mít vlastní výzkumný tým anebo kmenové místo. V horším případě může celá tato situace vést až k definitivnímu rozhodnutí vědecké prostředí opustit. Společnost tak často přichází o velmi nadějně vědkyně, které se rozhodly být matkami, ale nedostalo se jim potřebného zázemí a podpory.

Velký handicap rovněž spatřujeme v tom, že péče o děti je v českém prostředí stále především záležitostí žen, vědkyně matky jsou tak v nevýhodě z dlouhodobého hlediska. Za klíčové tedy

považujeme podporovat tuto skupinu v rychlém návratu do profesního života. To se i často děje, především díky možnosti práce na nižší úvazek, který je ve vědeckém prostředí běžný. Nicméně absence dětských skupin vhodných pro děti např. od jednoho roku věku tento návrat často komplikuje. Řešení navrhuje níže, viz body 3 a 4. Uvědomujeme si rovněž, že je žádoucí podporovat zapojení mužů do péče o děti, a proto se naše návrhy jak situaci zlepšit týkají všech osob, které pečují o své blízké, bez ohledu na pohlaví. Nicméně aby se situace zlepšila, je nutná změna ve smýšlení celé společnosti, k čemuž, doufáme, přispěje i tato iniciativa.

Touto cestou Vás tedy, vážená paní profesorko, žádáme o podporu při zahájení diskuze, která bude mít za cíl zlepšit podmínky ve vědeckém prostředí.

Níže jsou uvedeny konkrétní návrhy, o kterých věříme, že by pomohly situaci napravit:

- 1) Zavedení nové soutěže na AV ČR, či GAČR – tzv. start up projekty (s dobou realizace alespoň tři roky), u kterých by hodnotícím kritériem nebyl počet publikací a IF, ale především zajímavost samotného projektu a motivace navrhovatele. Takové projekty by vědkyním, či vědcům umožnily založit vlastní tým brzy po návratu z mateřské, případně rodičovské dovolené, což je klíčové k zahájení vlastní vědecké kariéry. Zároveň by tyto projekty byly pouze pro vědce a vědkyně, kteří kvůli péči o děti, či péči o dlouhodobě nemocného člena domácnosti přerušili svou kariéru (viz například Individuální stipendia MSCA - Career restart panel).
- 2) Zahájit diskuzi s GAČR a požadovat zrušení půlroční zahraniční postdoktorandské stáže jako podmínky podání juniorského projektu. V případě ponechání podmínky stáže požadovat zavedení podpůrného stipendia, které by usnadnilo výjezd celé rodiny (včetně podpory hlídání dětí).
- 3) Poskytnutí jednorázové dotace AV ČR vědkyním a vědcům (např. viz Nadační fond Martiny Roeselové, který je ale určen pouze pro vědce a vědkyně působící v oblasti přírodních věd) při návratu z mateřské, případně rodičovské dovolené, která by částečně pokryla náklady spojené s hlídáním dětí (při úvazku 0,5 může jít o částku až 70 000 Kč za rok, tedy kolem 6 000 Kč měsíčně, což znamená, že pečující osoba za hlídání zaplatí přibližně polovinu svého platu).
- 4) Podpořit zakládání dotovaných dětských skupin (viz např. <http://www.prf.jcu.cz/akce/detska-skupina-motyl.html>), ve kterých by bylo možné umístit dítě od jednoho roku věku.

Předem Vám děkujeme za to, že se budete touto výzvou zabývat. Otevření diskuze na toto téma, jasné vymezení problémů a snahu problémy postupně řešit považujeme za klíčové pro budoucí zlepšení situace nejen matek ve vědě, ale obecně osob, které pečují o své blízké. Jsme rovněž nakloněny dialogu a diskuzi na širší platformě mimo AV ČR.

S pozdravem,

Mgr. Alena Fornůsková, Ph.D., Mgr. Veronika Javůrková, Ph.D. a Mgr. Klára Petrželková, Ph.D.*

*Iniciativa vzešla z popudu vědkyň Ústavu biologie obratlovců AV ČR, v. v. i.

Sběr podpisů na ústavech AV ČR stále probíhá. Do této doby (11. 12. 2017) se vyjádřilo 29 ústavů AV ČR a s iniciativou souhlasí a podporuje ji nyní 281 osob převážně z řad akademických pracovníků, dále Geofyzikální ústav AV ČR, v. v. i. a Vysoká škola chemicko-technologická, Praha:

Archeologický ústav AV ČR, v. v. i. RNDr. Miriam Nývltová Fišáková, Ph.D., PhDr. Lumír Poláček, CSc., Mgr. Marek Hladík, Ph.D., Mgr. Michaela Látková Ph.D., Mgr. Balázs Komoróczy, Ph.D.

Astronomický ústav AV ČR, v. v. i. Mgr. Jana Kašparová, Ph.D., Doc. RNDr. Jaroslav Dudík, Ph.D., Mgr. Jan Jurčák Ph.D.

Biologické centrum AV ČR, v. v. i. RNDr. Klára Řeháková Ph.D., RNDr. Jan Klečka Ph.D., Mgr. Jan Hrček Ph.D., Ing. Helena Zahradníčková, Ph.D., RNDr. Alica Chroňáková, Ph.D., RNDr. Irena Klečková Ph.D., Prof. RNDr. František Sehnal, CSc., Ing. Iva Karlínová, RNDr. Eliška Padyšáková, Ph.D., RNDr. Jana Elsterová, RNDr. Petr Ježek, DrSc., Tereza Smejkalová, Ph.D., Mgr. Lucie Zímová, Ph.D., Ing. Olga Zimmermannová, Ph.D.

Biotechnologický ústav AV ČR, v. v. i. Mgr. Jarmila Duskova, Dr., Mgr. Lucie Vaňková, Mgr. Renata Zobalova, Ph.D., Mgr. Michaela Frolíková, Ph.D., RNDr. Lada Biedermannová Ph.D.

Botanický ústav AV ČR, v. v. i. Mgr. Lydie Dudová, Ph.D., Mgr. Markéta Fránková, Ph.D., Mgr. Petra Janečková, Doc. RNDr. Jitka Klimešová, CSc., Prof. RNDr. František Krahulec, CSc., Mgr. Jana Müllerová, Ph.D., Mgr. Anna Šolcová, Mgr. Andrea Paulů, RNDr. Petr Petřík, Ph.D., prof. RNDr. Petr Pyšek, CSc., RNDr. Lubomír Adamec, CSc., RNDr. Eva Jamrichová, Ph.D., Mgr. Anna Florianová, Doc. Dr. Jan Kirschner, CSc., RNDr. Jana Martínková, Ph.D., Mgr. Kateřina Šumberová, RNDr. Štěpán Zezulka, Ph.D., Mgr. Andrea Kučerová, Ph.D., Mgr. Petra Hájková, Ph.D., Prof. RNDr. Jiří Komárek, Dr.Sc, Mgr. Martina Janoušková Ph.D., Mgr. Martin Hejda, Ph.D., Mgr. Magdalena Lučanová, RNDr. Pavel Babica, Ph.D.

Filosofický ústav AV ČR, v. v. i. RNDr. Mgr. Alice Koubová, DEA, Ph.D. et. Ph.D., Matyáš Havrda, Ph.D., prof. Pavel Materna, PhDr., CSc., Mgr. Alena Sarkissian, Ph.D., Mgr. Iva Lešková, Ph.D., Dr. Pavel Blažek, Prof. PhDr. Petr Koťátko, CSc., doc. Dr. phil. Jakub Sirovátka, Mgr. Jakub Mihálik, Ph.D., doc. Tomáš Marvan, Ph.D., Mgr. Juraj Hvorecký, Ph.D., PhDr. Milan Žonca, Ph.D., Mgr. Julie Černá, Ph.D., Mgr. Petr Urban, Ph.D., Mgr. Eliška Poláčková, Ph.D.

Fyzikální ústav, AV ČR, v. v. i. MScI Kateřina Falk, D.Phil, Mgr. Anna Lynnyk, Ph.D.

Fyziologický ústav AV ČR, v. v. i. RNDr. Petr Ježek, DrSc., Tereza Smejkalová, Ph.D., Mgr. Lucie Zímová, Ph.D., Ing. Olga Zimmermannová, Ph.D.

Geofyzikální ústav AV ČR, v. v. i. Mgr. Petr Brož, Ph.D. vyjádřil podporu za celý ústav: „Geofyzikální ústav AV ČR podporuje iniciativu snažící se zlepšit postavení vědkyň a vědců rodičů navracejících se z mateřské či rodičovské dovolené.

Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i. PhDr. Bc. Věra Dvořáčková, Ph.D., PhDr. Martin Klečácký, Ph.D., Dr. Ines Koeltzsch, Adéla Jůnová Macková, PhDr. Jana Malínská, Ph.D., PhDr. Radka Šustrová, Mgr. Michal Frankl, Ph.D., PhDr. Petra Tomsová, PhDr. Marie Tošnerová, Ph.D., PhDr. Marta Hradilová, Ph.D., PhDr. Martina Hrdinová, Ph.D., Mgr. Martina Břeňová, PhDr. Milena Josefovičová, Ph.D., PhDr. Jan Chodějovský, Ph.D.

Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i. RNDr. Milada Vítová, Ph.D., Mgr. Eva Kotabová, Ph.D., RNDr. Linda Doubravová, Ph.D., Mgr. Klára Klimešová Ph.D., RNDr. Zuzana Jirásková Zákostelská, Ph.D., RNDr. Dana Douděrová, Ph.D., Ing. Ludmila Martínková, CSc., Martin Modrák, Ph.D., Ing. Petra Urajová, Ph.D.

Orientální ústav AV ČR, v. v. i. PhDr. Jiří Holba, Ph.D., PhDr. Jarmila Ptáčková, Ph.D.

Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. Mgr. Andrea Beláňová, Ph.D., PhDr. Alena Křížková, Ph.D., Mgr. Marcela Linková, Mgr. Tomáš Samec, Assoc. Prof. Tereza Stöckelová, Ph.D., Mgr. Edit Szénássy, Mgr. Michaela Trtíková Vojtková, Ph.D., PhDr. Marta Kolářová, Ph.D., PhDr. Jana Stachová, Ph.D., Mgr. Radka Dudová, Ph.D., Mgr. Dita Čermáková, Ph.D., Petr Gibas, Ph.D., Mgr. Blanka Nyklová, Ph.D.,

Ústav analytické chemie AV ČR, v. v. i. Mgr. Filip Duša, Ph.D., Ing. Jana Křivánková, Ph.D.

Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i. Mgr. Tatiana Aghová, Mgr. Jana Albrechtová, Stuart J. E. Baird, Ph.D., Mgr. Veronika Bartáková, Mgr. Hana Berková, Ph.D., doc. Mgr. et Mgr. Josef Bryja, Ph.D., Mgr. Anna Bryjová, Mgr. Matej Dolinay, Mgr. Ľudovít Ďureje Ph.D., Joelle Gouy de Bellocq, Ph.D., RNDr. Václav Gvoždík, Ph.D., Mgr. Petra Hájková, Ph.D., Mgr. Michal Janáč, Ph.D., Mgr. Kateřina Janotová, Ph.D., RNDr. Jaroslav Koleček, Ph.D., Mgr. Marie Kotasová Adámková, Mgr. Anna Kousalová, Mgr. Tereza Králová, Mgr. Jarmila Krásová, Mgr. Jarmila Krojerová, Ph.D., Mgr. Iva Martincová, Mgr. Natália Martínková, Ph.D., Beate Nürnberger, Ph.D., Mgr. Markéta Ondračková, Ph.D., prom. biol. Jaroslav Piálek, CSc., Mgr. Milica Požgayová, Ph.D., RNDr. Petr Procházka, Ph.D., doc. RNDr. Ivo Rudolf, Ph.D., Ing. Radovan Smolinský Ph.D. et Ph.D., Mgr. Kateřina Sosnovcová, Mgr. Petra Straková, Ph.D., Mgr. Silvie Šikutová, Ph.D., Mgr. Michal Šulc, Ph.D., Mgr. Jana Těšíková, MVDr. Oldřich Tomášek, Ph.D., Mgr. Klára Vlčková, Ph.D., Mgr. Milan Vrtílek, Ph.D., Mgr. Barbora Zemanová, Ph.D., doc. Mgr. Jan Zukal Ph.D., MBA

Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i. Mgr. Petra Trnkova, Ph.D., Mgr. Kateřina Dolejší, Ph.D., Mgr. Pavla Machalíková, Ph.D.

Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i. Mgr. Renáta Schnablová, Ph.D., Mgr. Pavla Christelová, Ph.D., Tomáš Moravec, Mgr., Marcela Holá, Ph.D., Petr Hošek, Mgr. Jana Čížková, Ph.D., Ing. Eva Pokorná, Ph.D., Mgr. Sylva Přerostová, Mgr. Jitka Ortmannová, Mgr. Hana Krutinová

Ústav experimentální medicíny AV ČR, v. v. i. Mgr. Kateryna Pysanenko, Ing. Vlasta Švecová, Ph.D., Mgr. Aneta Brunová, Mgr. Andrea Rössnerová, Ph.D., MUDr. Veronika Svobodová, Ing. Michaela Kralikova, Ph.D, Mgr. Alexandra Rejhová, RNDr. Pavel Rössner, Ph.D.

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i. Mgr. Ing. Eva Krupičková Pluhařová, Ph.D., Mgr. Adéla Melcrová, Mgr. Petra Riegerová, Ph.D., Dr. hab. Lukasz Cwiklik, Ph.D., DSc, Ing. Jaroslava Morávková Ph.D., RNDr. Zuzana Sochorova Vokacova Ph.D., Ing. Jana Kocábová, Ph.D., Ing. Alena Vondrová, Mgr. Pavla Eliášová, Ph.D., Mgr. Zuzana Melníková, Ph.D., Ing. Zuzana Vlčková, Ph.D., Mgr. Taťána Supíňková, Mgr. Veronika Zelenková Ph.D

Ústav fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i. Ing. Jaroslav Chum, Ph.D., RNDr. Jacek Kerum, Ing. Ivana Kolmašová, Ph.D., RNDr. Miloslav Müller, Ph.D., RNDr. Eva Pejchova Plavcova, Ph.D., RNDr. Zuzana Rulfová Ph.D., RNDr. Monika Kučerová, Ph.D., RNDr. Vojtěch Bližňák, Ph.D., Mgr. Romana Beranová, Ph.D., RNDr. Tereza Šindelářová, Ph.D., Mgr. David Hanslian, Ph.D., RNDr. David Píša, Ph.D.

Ústav fyziky materiálů AV ČR, v. v. i. Ing. Ondřej Krepl, Marie Kvapilová, Ing. Natália Luptáková, Ph.D., Mgr. Andrej Ostapovec, Ph.D., Ing. Pavel Pokorný, Ph.D., Petr Hoffmann, Ing. Eva Švábenská Ph.D.

Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i. Ing. Alena Krupková, Ph.D., Ing. Irena Brányíková, Ph.D., Ing. Krasimira Soukupová, Ph.D., Bc., RNDr. Ludmila Mašková, Ph.D., Ing. Martina Matějková, Ph.D.

Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v. v. i. Ing. Hynek Beneš, Ph.D., Mgr. Małgorzata Anna Świątek, Ph.D., Ing. Zdeněk Starý, Ph.D., Mgr. David Babuka, RNDr. Lenka Loukotová, Ing. Kristýna Kolouchová, Ing. Miroslava Dušková Smrčková, Dr.

Ústav molekulární genetiky AV ČR, v. v. i. Zdeněk Hodný, MD, Ph.D, RNDr. Eva Šloncová, Ing. Pavla Vašicová, Ph.D., Mgr. Barbora Šalovská, Ph.D., Mgr. Anna Malinová, Ph.D., Mgr. Simona Macháčová, RNDr. Glenda Paola Alquicer Barrera, Ph.D.

Ústav organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i. RNDr. PhDr. Ing. Jana Jaklová Dytrtová, Ph.D., in Wen Ph.D., Mgr. Josef Melcr

Ústav pro hydrodynamiku AV ČR, v. v. i. RNDr. Lenka Pivokonská, Ph.D., Mgr. Magdalena Barešová, Mgr. Jana Načeradská, Ph.D., Ing. Tereza Morávková, Ph.D., Mgr. Soňa Hnilicová Ph.D.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. n. gr. Adéla Gjuričová, Ph.D., PhDr. Michal Kopeček, Ph.D., Mgr. Hana Bortlová-Vondráková, Ph.D., Mgr. Michaela Tučková, Mgr. Milan Sovilj, Ph.D.

Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. Mgr. Jiří Kolman, Ph.D. (vědecký tajemník), RNDr. Aleš Farda, Ph.D., Mgr. Lukáš Dolák, Ph.D., Mgr. et Mgr. Anna Segečová, Mgr. Lenka Krupková, Ph.D., Mgr. Ina Kyselová, Ing. Marko Stojanovic, Ing. et Mgr. Justyna Szatniewska, Ing. Marcela Prokopová, Ph.D., Mgr. Ladislav Šigut, Ph.D., Mgr. Michal Štroch, Ph.D.

Ústav živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i. Mgr. Zuzana Hladlovská, Ph.D., RNDr. Barbora Vošlajerová, Ph.D., Ing. Markéta Končická, prof. RNDr. Miloš Macholán, CSc., prof. Ing. Petr Ráb, DrSc., dr. h. c., (předseda Dozorčí rady ÚBO AV ČR), RNDr. Martina Johnson Pokorná, Ph.D., RNDr. Jiří Kaňka, DrSc., Mgr. Lucie Knoblochová, Mgr. Jakub Červenka, Mgr. Tereza Toralová, Ph.D.

OSTATNÍ INSTITUCE a jejich zástupci:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D., Mgr. Karolina Tahovská, Ph.D., Ing. Kateřina Francová

Národní ústav duševního zdraví Mgr. Barbora Orlíková

Palackého univerzita v Olomouci Filozofická fakulta (Katedra germanistiky): Mgr. Vít Kolek, Mgr. Kristýna Solomon, Ph.D.

Univerzita Karlova v Praze Fakulta humanitních studií: Mgr. Lucie Rajlová, DiS., Mgr. Katerina Klapilova, Ph.D.; **Katedra experimentální biologie rostlin**: Mgr. Ing. Anežka Baquero Forero; **Přírodovědecká fakulta**: Mgr. Matej Horvath, Ph.D.; **1. Lékařská fakulta**: RNDr. Eva Bínová, RNDr. Pavla Tůmová, Ph.D. (Ústav imunologie a mikrobiologie)

Ústav religionistiky, Filozofická fakulta, Masarykova univerzita v Brně Mgr. Jana Valtrová, Ph.D., doc. PhDr. David Zbiral, Ph.D.

Veterinární a farmaceutická univerzita Brno Ústav patologické morfologie a parazitologie: Mgr. Barbora Pafčo, Ph.D.

Vysoká škola ekonomická v Praze doc. PhDr. Libuše Macáková, CSc.

Vysoká škola chemicko-technologická, Praha prof. Ing. Jitka Moravcová, CSc., Ing. Anna Mittnerová, Dr. Ing. Pavla Šmejkalová, Ing. Eliška Skořepová, Ph.D. Podpora za všechny ženy a i muže na VŠCHT Praha, souhlasí s touto iniciativou. „Na VŠCHT jsme členy projektu 7.RP TRIGGER - <http://triggerproject.eu/>, <https://gro.vscht.cz/>, který má za cíl měnit institucionální kulturu, tudíž nám do tohoto projektu zapadá i Vaše iniciativa a velmi ji vítáme. „

Západočeská univerzita v Plzni, Nové technologie - Výzkumné centrum PhDr. Eva Žáčková, Ph.D.

Nezařazení: RNDr. Lenka Supova (roz. Sejnohova), Ph.D. před materskou 10 let práce na Botanickém ústavu AVČR Mikrobiologickém ústavu AVČR, Bc. Marie Mrvová, studentka MA by Research in Public History, Oral History and Community Heritage na University of Huddersfield ve Velké Británii